

REGU § 72 OECD-projekt, öars ekonomi och reformdesign

Ärendenummer: RS 2024/1283

Regionalt utvecklingsutskotts förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att godkänna rapporten.

Sammanfattning

Projektet "*Öars ekonomi och reformdesign*" har för Sveriges del påbörjat analysfasen, den fas då OECD tar fram verktyg.

Övriga händelser under perioden maj och juni omfattar en workshop med svenska intressenter om dataanvändning den 27 maj och en workshop om kapacitetsbyggande om kostnader med insularitet.

Bedömning

Lägesrapporten tar upp:

- Återrapportering från workshop den 27 maj 2025 med svenska intressenter om användning av data för island proofing.
- Återrapportering från workshop 23 juni 2025 om kapacitetsbyggande om kostnader med insularitet.
- Projektets progression.

Workshop den 27 maj 2025 om användning av data för island proofing

Workshopen om användning av data för "island proofing" var den första av två för Sverige. Den andra är planerad att genomföras i oktober 2025. OECD kommer att presentera projektresultaten i november 2025.

Elodie Boulch, EU-kommissionen SG Reform, betonade vikten av att inkludera öars ekonomier för att nå EU:s ambitiösa mål för den blå ekonomin och lyfte fram nya utmaningar som försvar, resiliens och konkurrenskraft. Policys bör vara evidensbaserade och data måste omvandlas till konkreta åtgärder, menade Elodie Boulch.

Josh Wood, OECD, diskuterade utmaningar med data i Sverige, särskilt svårigheten med att samla och tolka data för öar som inte är sammanhållna kommuner. Det saknas data för att bygga nationell policyer och öars karakteristik är ofta osynliga i nationell policyer. Det behövs nationella indikatorer för öar som är praktiskt användbara, slog Josh Wood fast.

Fleix Winkelmayr och Wolfgang Pichler från Tillväxtverket betonade behovet av bättre data för öar i Sverige. Det pågår arbete för att förbättra data, men utmaningar inkluderar att identifiera öar utan fastlandsanslutningar. Framåt

ligger utmaningen i att identifiera geografin och koppla data till geografin, vilket tar tid och kostar mycket.

Under diskussionen om data framkom att små ö-enheter i Sverige kan dra nytta av öbornas egna upplevelser. Det finns ett behov av att ta hänsyn till säsongspopulation och helårsbefolkning, officiella data och öbornas egna upplevelser behöver kombineras. Det finns också behov av nationell samordning kring data. Regioner som Östergötland och Kalmar har arbetat med underlag för hur människor bor och uppehåller sig i skärgårdsmiljöer.

Carin Persson, Tillväxtverket, diskuterade insularitet och landsbygdsutveckling. Den nationella nivån behöver ta ytterligare steg och Tillväxtverket har i uppdrag att stärka landsbygden. Det finns behov av lösningar för olika geografier. Landsbygdsnätverket, som består av 20 nationella myndigheter, syftar till att stärka regional utveckling. Vägledning och verktyg såsom "Landsbygds-labbet" är viktiga, liksom att öka medvetenheten om öars särskilda behov.

Prioriteringar och verktyg för öar behöver inkludera olika sektorer betydelse såsom infrastruktur, konkurrenskraft, hållbar och grön ekonomi, samt flernivåsamverkan. Transport och transportkostnader är kritiska, liksom vatten och tillgång till vatten. Befintliga verktyg inkluderar dialog med Skärgårdarnas Riksförbund och att bygga vidare på Tillväxtverkets arbete. Det finns ett politiskt intresse för ö-frågor och det arbete som görs hjälper till att främja dessa frågor.

Workshop 23 juni 2025 om kapacitetsbyggande om kostnader med insularitet

Från svensk sida deltog sakkunniga från Infrastruktur- och landsbygdsdepartementet, Region Gotland, Region Östergötland, Region Stockholm, Öckerö kommun, Skärgårdarnas Riksförbund. Övriga deltagare kom från Grekland, Kroatien, EU-kommissionen, OECD och CPMR Island Commission.

Workshopen inleddes med en presentation av Josh Wood från OECD. Presentationen handlade om metodik för att skatta kostnader för insularitet i de tre länderna: Grekland, Kroatien och Sverige (se bilaga 20250623 CoI Workshop Slides).

Därefter lämnade de tre länderna synpunkter på utkastet. Från Sveriges del välkomnade vi den ekonometriska modellens tydlighet och klarhet och de antaganden som ligger till grund för den. OECD har därtill haft bra data att arbeta med. Resultaten i sig är dock av begränsat intresse eftersom de endast omfattar Öckerö och Gotland (även om detta numerärt motsvarar mer än hälften av Sveriges permanenta öbefolkning). I det framtida arbetet skulle vi

välkomna ambitionen att använda data för fler öar. Datamässigt är det möjligt, även om det kräver en del arbete med att sortera data.

I workshopens andra del presenterade de 3 länderna på olika sätt hur data kommer att behöva användas. För Sverige deltog Anna Hedberg, utredare i SVESAM. Se Bilaga SVESAM presentation.

OECD:s sammanfattning av workshopen framgår av Bilaga 250623 COI Workshop policy issues and takeaways.

Projektets progression

Den svenska arbetsgruppen bedömer i nuläget att projektets mål är nåbara för Sveriges del. Tack vare förlängningen av projektet till den 30 november 2025, finns utrymme tidsmässigt att genomföra kapacitetsbyggande seminarier, landspecifika workshopar i oktober och testning av verktyg från OECD.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Roland Engkvist, EU-strateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-07-02
Bilaga 250623 COI Workshop policy issues and takeaways
Bilaga 20250623 CoI Workshop Slides
Bilaga SVESAM Presentation